

غدير و مسئله جامعه‌سازی اسلامی

ضروری بر اہمیت و ابعاد

مسئلہ غدیر»

در بیانات امام خامنه‌ای

حضرت آیت الله خامنه‌ای درباره عید غدیر فرمودند: «معنای این حرکت که در روز هجدهم ذی‌الحجه سال دهم هجرت اتفاق افتاد این است که اسلام به مسئله مدیریت جامعه به چشم اهمیت نگاه می‌کند.

این طور نیست که امر مدیریت در نظام اسلامی و جامعه اسلامی، رها و بی اعتنا باشد. (۸۳/۱۱/۱۰)

یکی از دغدغه‌های رهبر انقلاب اسلامی، رمزگشایی از واقعه غدیرخم و کنکاش در زوایای مختلف آن است.

بخش فقه و معارف پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR در این یادداشت، به بازخوانی برخی از مهم‌ترین ابعاد عید غدیر در جامعه‌سازی اسلامی براساس بیانات رهبر معظم انقلاب می‌پردازد.

هـمیں صفحہ

• تعیین خط حکومت و ولایت در اسلام

با بررسی کیفیت ابلاغ و اجرای دستور الهی توسط پیامبر ﷺ در روز یسریخ، به روشنی می‌توان دریافت که منطق الهی بر استمرار حکومت نبوی و قالب امامت است. رهبر انقلاب اسلامی، یکی از ابعاد اساسی واقعه غدیر همین امر خطیری می‌داند که باید با دقت به آن نگریست: «اگر با چشم دقیق، مسلمین به این حادثه نگاه کنند، همه این معنای تصدیق خواهند داد که این حرکت عظیم پیغمبر ﷺ در میانه راه حج، برگشت از حج، در خط بیابان، در سال آخر عمر، با آن مقدمات، با آن مؤخرات، نام بردن از امیرالمؤمنین ﷺ، معرفی کردن امیرالمؤمنین ﷺ به اینکه «من كنت مولاه» بذلای خود مولاه، هیچ معنایی جز تعیین خط حکومت و ولایت در اسلام ندارد.»

• اهمیت دادن اسلام به کیفیت مدیریت جامعه

مدیریت جامعه طبق آموزه‌های قرآنی، باید در اختیار حاکمان صالح و صالح باشد که بستر مناسب برای تحقق جامعه آرمانی و توحیدی را برای سر فراهم نمایند. در واقع غدیرخیم، برای اهمیت دادن به این نکته است مدیریت جامعه از اولویت‌ها و تأثیرگذارترین امور در هدایت و ضلالت مردم شمرده می‌شود. علاوه بر اهمیت داشتن مدیریت جامعه، مصادیقی که مسئولیت را برعهده ما بگیرد، باید به صورت کامل با معیارهای الهی در زمینه تطبیق داشته باشد.

حضرت آیه الله خامنه‌ای این جهت را یکی دیگر از ابعاد غدیرخم
شماره دادند: «مسئله غدیر و تعیین امیرالمؤمنین علیه السلام به عنوان ولی امر است
که ماهی از سوی پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله یک حادثه بسیار بزرگ و بی‌معناست؛
حقیقت دخالت نبی مکرم صلی الله علیه و آله در امر مدیریت جامعه است. معنای این
امر، که در روزز هجدهم ذی الحجه سال دهم هجرت اتفاق افتاد، این است
که اسلام، به مسئله مدیریت جامعه، به چشم اهمیت نگاه می‌کند. این طور
است که امر مدیریت در نظام اسلامی و جامعه اسلامی، رهاوی باشد. اینها^۲

• دخالت مردم در امر حکومت

نقش بی‌بدیل دخال‌ت مردم در جامعه و تعیین سرنوشت خویش بعد دیگر است که در غدیرچه به‌وضوح آن را می‌بینیم. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نفی انتقائیهی به سرنوشت جامعه و مسئولیت‌پذیری و مشارکت حداکثری بعد دیگر از غدیرچه معرفی کرده‌اند: «در نظام اسلامی، هرکس متدین عقیده و شریعت اسلام است، در امر حکومت، دارای مسئولیت است. هیچ‌کس نمی‌تواند خود را از موضوع حکومت کنار بکشد. هیچ‌کس نمی‌تواند... کاری انجام می‌گیرد؛ به به چه؟»^{۱۹} در موضوع حکومت و مسائل سیاسی و مسائل عمومی جامعه در نظام اسلامی، «به به چه؟» نداریم. مردم بزرگترین مظهر دخال‌ت مردم در امور حکومت، غدیر است. «غدیر اولین راه به ما می‌بخشد و لذاست که بعد غدیر، عید ولایت است، عید ولایت است، عید دخال‌ت مردم در امر حکومت است»^{۲۰}

• نفی نگاہ سکولار بہ اسلام

رهبر انقلاب اسلامی، یکی دیگر از ابعاد غدیر را نفی نگاه سکولار به دین
آن نموده و حقیقت واقعه غدیرخ را پیوند دینان و سیاست و حضور
این در متن جامعه می‌داند: «آن کسانی که سعی کردند، اسلام را از مسائل
متممائی و از مسائل سیاسی برکنار بدارند و آن را منحصر کنند، به مسائل
فردی و مسائل خصوصی زندگی افراد - و در واقع نگاه، سکولار به اسلام
نشانته باشند که تبلیغات دشمنان و دست‌های دشمنان هم، این بیش از در
مسلمانان در طول سالیان دراز ترویج کرده است - جوشان مسئله غدیر را در
... نصب امیرالمؤمنین (علیه السلام) فقط به‌معنای نصب جنبه‌های معنوی

نبود؛ بلکه می‌شود گفت که مسئله جنبه‌های معنوی قابل نصب نیست؛ آنچه قابل نصب است، عبارت است از: حکومت، شوررداری، سیاست، مدیریت جامعه اسلامی؛ این را یغیمبر اکرم صلی الله علیه و آله به مردم توصیه کرد.^۴

● مظہر جامعیت اسلام

حضرت ائمه الله خامنه‌ای تک بعدی بودن واقعه غدیرکم را فانی و آن را نشانه جامعیت اسلام معرفی نموده‌اند. ایشان این رویداد را مانع از رخنه کردن دوباره تعصبات جاهلیت و فروغ شدن مشعل برافراشته اسلام معرفی نموده‌اند که اگر این تدبیر الهی نبود، کار پیامبر ﷺ تمام می‌ماند؛ «رسوبات تعصبات جاهلی به قدری عمیق بود که شاید برای زدودن آنها سال‌های بسیار طولانی نیاز بود... برای پاک کردن رسوبات جاهلی از اعمان این جامعه و مستقیم کردن داشتن خط هدایت اسلام بعد از ده سال‌ی پیاپی پیغمبر ﷺ یک تدبیر لازم بود. اگر این تدبیر انجام نمی‌شد، کار ناتمام بود. اینکه در آیه مبارکه سورہ مائده می‌فرماید: «الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی»، تصریح به همین معناست که این نعمت - نعمت اسلام، نعمت هدایت، نعمت نشان دادن صراط مستقیم به جامعه بشریت - آن وقتی تمام و کامل می‌شد که نقشه راه برای بعد از پیغمبر ﷺ هم معین باشد؛ این یک امر طبیعی است... این هم، فکر پیغمبر نبود، این هدایت الهی بود، دستور الهی بود، نصب الهی بود؛ مثل بقیه سخنان و احادیث‌های نبی مکرم ﷺ که همه، نگاه الهی بود... مسئله غدیر این است؛ یعنی نشان دهنده جامعیت اسلام و نگاه به آینده و آن چیزی که در هدایت و رعایت امت اسامی شرط است»^۹

• وسیله ائتلاف و برادری مسلمانان ها

مسئله غدیرخم اگر درست تبیین شود، همان‌طور که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای فرموده‌اند، می‌تواند به‌عنوان یکی از مشترکات مذهبی و وسیله اتحلاف و برادری امت اسلامی قلمداد شود: «شمن می‌خواهد مسئله غدیر را یک مایه برادرکشی و جنگ و خونریزی قرار دهد؛ درحالی‌که غدیر می‌تواند وسیله اتحاف و برادری مسلمانان ما باشد. مرحوم شهید مطهری مسئله غدیر را تبیین کردند که غدیر علامه امینی^۱ و وسیله وحدت مسلمین است. بعضی خیال می‌کردند کتاب غدیر ممکن است، مایه افتراق بشود. ایشان می‌گویند اگر درست فکر کنیم، درست عمل کنیم، کتاب غدیر مایه وحدت دنیای اسلام است. برادران اهل سنت ما هم می‌توانند، در یک محیط خالی از پیش‌داوری، به منابع غدیر مراجعه کنند؛ یا می‌پذیرند، یا نمی‌پذیرند. در هر دو صورت، قضیه غدیر، هیچ‌گونه جنگ و دعوی بین پذیرنده و نپذیرنده به وجود نمی‌آورد.»^۲

• تعیین قاعده امامت برای جامعه اسلامی

ضابطه و قاعده‌ای که در غدیرخم برای امت اسلام رزمناهی شد، قاعده امامت و ولایت بود. رهبر انقلاب اسلامی، امامت و ولایت را وجه تمایز بین حکومت‌های الهی و غیرالهی می‌دانند: «جامع بشری از دیرباز حکومت داشتند؛ بشر انواع و اقسام حکومت‌ها را تجربه کرده است؛ اسلام این حکومت‌ها را، این نوع قدرتمندی‌ها و قدرت‌مداری‌ها را قبول ندارد؛ امامت را قبول دارد. این قاعده اسلام است؛ غدیر این بیان می‌کنند... تا آخر دنیا هرگاه مسلمانان با بخواهند و همت کنند و هدایت شوند، از سوی خدا به این اسلام را تحقق ببخشند و جامعه اسلامی را تحقق ببخشند، ضابطه و قاعده‌اش این است: باید امامت را احیا کنند.»^{۷۱}

• توجه به مصالح عمومی جامعه اسلامی

بدون تردید امیرالمؤمنین (علیه السلام) بزرگترین الگو و آموزگار وحدت بین مسلمین است. نوع مواجهه حضرت هنگامی که به نصب الهی پیامبر (صلی الله علیه و آله) عمل نشد، درسی بزرگ برای امت اسلامی است. حضرت آیت الله خامنه‌ای این ویژگی

امیرالمؤمنین (علیه السلام) را بُعد دیگری از حقیقت غدیر خم می‌دانند: «یک بُعد دیگر این است که توجه داشته باشیم، امیرالمؤمنین (علیه السلام) با این موقعیت، با این وضوح معنای امامت آن بزرگوار که منصوب پیغمبر (صلی الله علیه و آله) و منصوب الهی است، آن وقتی که ملاحظه کرد و دید که جامعه اسلامی آسیب‌پذیر است و اگر او بخواید دنباله این حق را بگیرد و مطالبه کند، ممکن است اسلام به خطر بیفتد، کنار نشست. این هم، یک مسئله مهمی است. نه فقط کنار نشست - یعنی ادعا را مطرح نکرد که اختلاف و شق عصای مسلمین نشود - بلکه همکاری کرد، با کسانی که به نظر امیرالمؤمنین (علیه السلام) صاحبان منصب نبودند - که بر جامعه اسلامی حکومت می‌کردند - چون دید که امروز اسلام به این احتیاج دارد؛ فداکاری. این هم یک درس دیگر است برای ما. این هم درس غدیر است، درس علوی است.»^۸

• حکومت علوی؛ الگوی جوامع اسلامی

عبارت‌سنجش حکومت‌های مبتنی بر اسلام، الگوی دیگری از حکومت علوی است. غلبرخ در صدد معرفی بهترین الگو در زمینه فردی و حاکمیتی است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، فاصله گرفتن از الگوی معرفی‌شده در غلبرخ و مذهب دینسنگی به الگوهای معرفی‌شده غربی را بزرگترین خطر برای جامعه اسلامی می‌داند. «بزرگترین خطر برای نظام و حکومتی مثل نظام و حکومتی ما که با نام اسلام به وجود آمده، این است که ما فراموش کنیم، الگوی حکومت ما، امپریالیسم است؛ است؛ به الگوهای رایج دنیا و تاریخ نگاه کنیم و خود را با آنها مقایسه کنیم؛ به روش حکومت‌های منقرضی در طول تاریخ و روز به روز به بشريت ضربه زدند، نگاه کنیم که اگر کج جنبه از زندگی انسان را رونقی بخشیدند، جنبه دیگری را دچار ضایعات جبران‌ناشدنی کردند. همت جمهوری اسلامی، باید این باشد که خود را به آن الگویی که در غلبرخ معرفی شد و در دوران پنج‌ساله حکومت امپریالیسم می‌زدند، نمونه آن نشان داده شد، نزدیک کند.»

• ولایت؛ استمرار و اوج خط رسالت‌های الهی

رهبر انقلاب اسلامی ولایت را استمرار نبوت و جلوه دیگر از حاکمیت الهی به‌پای هادیات بشر و غدیرخم را در حقیقت محل اتصال و استمرار ولایت به نبوت می‌دانند: «در باب غدیر، انسان از ابعاد گوناگونی می‌تواند نظر بیندازد و بهر معنوی و فکری بگیرد؛ یکی، اصل و موضوع «ولایت» به‌عنوان استمرار نبوت است.»^{۱۱} «در حقیقت، روز غدیر امتداد خط همدوره رسالت‌های الهی و اوج این خط روشن و نورانی در طول تاریخ است. اگر به مضمون رسالت‌های الهی نگاه کنیم، می‌بینیم که در طول تاریخ نبوت‌ها و رسالت‌ها، این خط روشن دست به دست گشته، تا به نوبت مکیه خاتم صلی الله علیه و آله رسیده و پایان حیات

آن بزرگوار، تجسم و تبلور آن به شکل حادثه غدیر خود را نشان داده است.»^{۱۱}

• ولایت؛ علاج ضعف و کاستی‌های امت اسلامی

ولایت را باید بهترین مدل حکومتی برای علاج مشکلات عمومی جامعه اسلامی معرفی کرد که برای همه جوامع اسلامی راهگشاست؛ «اگر حکومت اسلامی به معنای حقیقی - یعنی همان ولایت - به عنوان شعار برای مسلمانان مطرح شود، علاج ضعف راه می‌کند، علاج اقتصاد راه می‌کند، علاج دست‌نشاندهی راه می‌کند، علاج دیکتاتوری راه می‌کند؛ بنابراین، پرچم ولایت، یک پرچم اسلامی است. من از همه برادران شیعه و سنی در کشور خودمان دعوت می‌کنم که به مسئله غدیر با این چشم نگاه کنند و این بخش از حدیث خود را مسئله غدیر را مورد توجه قرار دهند. برادران سنی ما مثل ما روز غدیر را عید بگیرند؛ عید ولایت. برای اینکه اصل تولد مسئله ولایت، مسئله بسیار زیاد است؛ مثل اهمیت ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) که بین دیگر بین ما و برادران سنی مشترک است.»^{۱۱}

• جامع و افضل بودن امير المؤمنين عليه السلام

حضرت ای‌الله خامنه‌ای یکی دیگر از ابعاد بسیار مهم واقعه غدیر خرا
شخصیت معنوی، جامع و افضل «ولی» و «وصی» برگزیده‌شده در این واقعه
بیان می‌کند. شخصیت بی‌بدیل امیرالمؤمنین (علیه السلام) جامع تمام صفات
و کمالات انسانی است که حتی برای دیگر حضرات معصومین (علیهم السلام) هم،
بعنوان الگوی تمام‌عیار مطرح بوده است: «آن کسی که سرچشمه را باید به
و سیرت را طول تاریخ اسلام از این سرچشمه سیراب شود، او باید کسی باشد،
در رتاز امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام)؛ او این تواند یک انسانی معمولی
باشد. سرچشمه در اختیار اوست؛ لذاست همه ائمه ما (علیهم السلام) که خودشان
هم صاحب همین منصب بودند – اگرچه فرصت حکومت به آنها داده نشد
– همه به امیرالمؤمنین (علیه السلام) با چشم عظمت نگاه می‌کردند. ائمه (علیهم السلام) همه،
علی بن ابی طالب (علیه السلام) را مثل یک خورشیدی در آسمان امامت می‌دیدند.
که بقیه ائمه (علیهم السلام) مثل ستارگان آن آسمانند. امیرالمؤمنین (علیه السلام) افضل از آنها
بود... بنابراین همه صفات کمالی که ما برای برگزیدگان خدا قائلیم، این در
امیرالمؤمنین (علیه السلام) باید وجود می‌داشت تا پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به امر پروردگار او را
مضبوط کند به این مقام.»^{۱۳}

«امیرالمؤمنین علیه السلام، به واسطه غدیر به شخصیت والای خود رسید. غدیر چیزی نبود که گوهر نایاب امیرالمؤمنین علیه السلام را شکل دهد. غدیر، نتیجه تضایف، مزایا و کمالات آن حضرت بود. البته افتخار برخورداری از فرمان الهی، از نصب پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم و از بیعت مؤمنین و صحابه، افتخار بزرگی است.»^{۱۴}

- **پی نوشت ها**

۱. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در روز عید سعید غدیرخیز، ۱۳۸۶/۱۰/۸.
۲. بیانات در دیدار مردم با کشدت، ۱۳۸۷/۱۱/۱۰.
۳. بیانات در دیدار کارگران نظام، ۱۳۷۵/۰۲/۲۸.
۴. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت عید غدیر، ۱۳۹۳/۰۷/۲۱.
۵. بیانات در دیدار مردم قم در سالروز عید سعید غدیرخیز، ۱۳۸۵/۱۰/۱۸.
۶. بیانات در دیدار مردم قم در سالروز عید سعید غدیرخیز، ۱۳۸۵/۱۰/۱۸.
۷. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت عید غدیر، ۱۳۵۰/۰۶/۲۳.
۸. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در روز عید سعید غدیرخیز، ۱۳۸۶/۱۰/۰۸.
۹. بیانات در دیدار زنان و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۰/۱۲/۲۱.
۱۰. بیانات در دیدار کارگران نظام، ۱۳۷۶/۰۲/۲۸.
۱۱. بیانات در دیدار زنان و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۰/۱۲/۲۱.
۱۲. بیانات در اجتماع بزرگ زنان و مجاوران حضرت رضا علیه السلام، ۱۳۷۹/۰۱/۰۶.
۱۳. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در روز عید سعید غدیرخیز، ۱۳۸۶/۱۰/۰۸.
۱۴. بیانات در دیدار کارگران نظام، ۱۳۷۵/۰۲/۲۸.